

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 8/1980-81 med anledning av landskapsrevisorernas berättelse över granskningen av landskapets räkenskaper och ekonomiska förvaltning under år 1979.

Landstinget har inbegärt finansutskottets utlåtande över ovannämnda berättelse. Utskottet, som i ärendet inhämtat utlåtande av lagutskottet samt hört lanträdet Folke Woivalin, kanslichefen Gunnar Jansson, finanschefen Åke Bamberg, överingenjören Anders Lindholm, landskapsförstämestaren Paul Holmfors, ltm Rolf Carlson i egenskap av t.f. föreståndare för Ålands lantmannaskola och förvaltare av skollägenheten Jomala gård, byråchefen Ralf Johansson ävensom, av landskapsrevisorerna för 1979, ordföranden Gustav Mattsson och medlemmen Max Sirén, får anföra följande.

Lagutskottet har inte haft något att påminna ifråga om revisionsberättelsen.

Hemställningar från landstinget.

Landskapsstyrelsens redovisning i förvaltningsberättelsen över hemställningar från landstinget är avsedd att vara en översiktlig och kortfattad redogörelse över ärendenas vidare handläggning i landskapsstyrelsen. Den fyller såsom sådan en uppgift för informationen till landstinget och allmänheten.

I den mån de av revisorerna äskade åtgärderna kan genomföras inom ramen för nuvarande uppställning är det ur informations- och kontrollsynpunkt en fördel.

I fråga om handläggningen i landskapsstyrelsen och inom förvaltningen önskar utskottet poängtera vikten av att landstingets hemställningar tas till behandling och avgörs med tillbörlig snabbhet.

Fast egendom.

I fråga om målsättningen för arrendegårdarnas skötsel är de gällande avtalen inom ramen för enskilda medel i första hand att betrakta som en ekonomisk uppgörelse. Detta förutsätter samtidigt, enligt utskottet, att man också därvid ser till gårdarnas skötsel och möjligheter att framdeles utnyttja dem på ett rationellt sätt. Det är viktigt att landskapsstyrelsen följer med tillämpningen av avtalen och vid de enligt legovillkoren förutsatta synerna tillser att landskapets intressen tillgodoses såväl ifråga om den ekonomiska sidan som i fråga om gårdarnas allmänna skötsel och skick.

Reglementen och instruktioner.

I revisionsberättelsen redogörs för landskapsstyrelsens åtgärder i anledning av bestämmelserna i 46 § landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk om reglementen och instruktioner. Landskapsstyrelsen har i första hand

gått in för att reglera frågan genom att utarbeta befattningsbeskrivningar.

Utskottet har inte funnit något att erinra emot ändamålsenligheten av systemet med befattningsbeskrivningar men förutsätter att också de av revisorerna påpekade omständigheterna rörande organisation och subordinationsförhållanden beaktas.

Intern kontroll.

En av landskapsrevisorernas huvuduppgifter är att granska verksamhetens organisation och huruvida däri inbyggd s.k. intern kontroll är ändamålsenlig och tillfredsställande. Till den interna kontrollen hör också siffergranskningen av den typ som utföres av interna revisorer och för landskapsstyrelsens del av räkenskapsgranskarna. Med tanke på förvaltningens utveckling och storleken av penningrörelsen kan det vara motiverat att såväl revisorerna som landskapsstyrelsen till diskussion tar frågan om metoderna för och utvecklingen av den interna kontrollen som stöd även för landskapsrevisorernas arbete.

Bomarsunds fornminnesområde.

Redogörelsen i revisorernas berättelse ger vid handen att arbetet på fornminnesområdet inte skett med önskad effektivitet och ej heller givit det resultat som vore att vänta med hänsyn till de anslagna medlen. Bortflyttningen av campingverksamheten från fästningsområdet har skett i enlighet med de i revisionsberättelsen nämnda dispositions- och skyddsplanerna men avvecklingen har uppenbarligen inte kunnat samordnas med övriga insatser för skötseln av fästningsområdet. Revisorernas i övrigt befogade kritik över utnyttjande av anslagen bör, enligt utskottets uppfattning, ge anledning till en översyn av organisationen och ansvarsfördelningen för att samtidigt skapa förutsättning för en bättre resultatredovisning och uppföljning av arbetsinsatserna.

Skollägenheten Jomala gård.

Målsättningen för verksamheten vid skollägenheten och dess anknytning till undervisningen vid lantmannaskolan anges, såsom av revisionsberättelsen framgår, i landskapslagen om lantbruksundervisning. Utskottet har inte tagit ställning till huruvida där angiven inriktning av verksamheten är riktig och ändamålsenlig. En granskning av lagen i dessa avseenden har varit aktuell och inom landskapsstyrelsen bereds för närvarande ett förslag i ärendet. En justering av målsättningarna bör även följas av planer för det faktiska

förverkligandet och även innebära en granskning av i vad mån och i vilken utsträckning vid den praktiska tillämpningen avvikits från dagens målsättningar.

Utskottet utgår ifrån att den i landskapsstyrelsen inledda översynen av målsättningen även skall innefatta en översyn av lagen i fråga om de av revisorerna påpekade avsnitten rörande administrationen och tillsättande av direktion.

Ifråga om den ekonomiska sidan vill utskottet poängtera att varken den nuvarande målsättningen och inriktningen av verksamheten eller ändringar i dessa avseenden bör utesluta att lägenheten drivs på ett ur ekonomisk synpunkt effektivt sätt. Likaså omfattar utskottet det av revisorerna framförda förslaget att i större utsträckning än hittills underlag för undervisningen i jordbruksekonomi hämtas från gårdens egen verksamhet såsom separata praktikfall vid sidan om den ordinarie kamerala redovisningen till landskapsstyrelsen. Tillämpningen i undervisningen av en gårdsbruksbokföring baserad på gårdens verkliga utgifter skulle kunna ge en praktisk syn på problemen för eleverna och möjliggöra en utvärdering av det ekonomiska resultatet från olika driftsgrenar även ifall de bedrivs under experimentella former.

Utskottet önskar för undvikande av missförstånd och eventuella feltolkningar av revisionsberättelsen fastslå att revisorernas kritik i fråga om skollägenhetens redovisning till landskapsstyrelsen inte föranletts av att några oegentligheter skulle ha förekommit i penninghanteringen. Däremot har, såsom revisorerna påpekar, redovisningen inte skett på ett tillfredsställande sätt såtillvida att finansförvaltningslagens och budgetförordningens bestämmelser angående tillämpningen av bruttoprincipen samt gällande konteringsregler i en del fall åsidosatts. Revisorernas påpekanden ger utskottet anledning att poängtera landskapsstyrelsens skyldighet att genom lämpliga åtgärder tillse att givna direktiv och gällande normer framdeles följs. Det vore motiverat att landskapsstyrelsen i ett tidigare skede än nu varit fallet vidtar åtgärder för att åstadkomma rättelser. Uppenbarligen saknar landskapsstyrelsen såsom kollegium och sista hand ansvarig för den ekonomiska förvaltningen någon egentlig praxis för uppföljningen av givna direktiv. Utskottet efterlyser därför mera verkliga åtgärder för efterkommande av de redovisningsmässiga reglerna.

Byggande och underhåll av väg.

Tillämpningen av bestämmelserna i väglagstiftningen ifråga om förhållandet

mellan underhållsarbeten och vägförbättringar kan, såsom revisorerna framhåller, innebära svårigheter då vissa underhållsarbeten, t.ex. inför kommande ytbeläggning, kan vara relativt omfattande. Detta har accentuerats av de ökade kraven i fråga om underhåll och vägstandard. Vid budgeteringen har strävan varit att skilja på anslagen för underhåll respektive de för vägbyggnad och -förbättring. I allmänhet har budgeteringen varit vägledande för avgöranden beträffande uppgörandet av vägplan. Utskottet poängterar dock för sin del att, där enligt väglagstiftningen är fråga om skyldighet att uppgöra vägplan, bör sådan föreligga innan arbetet vidtar. Såväl i kommunernas som i enskilda sakägares intresse och ur allmän informationssynpunkt har vägplanerna sin betydelse. Också i fråga om egentligt underhållsarbete är det viktigt att berörda parter informeras på lämpligt sätt om kommande vägarbeten. Enligt utskottets uppfattning finns anledning för landskapsstyrelsen att vid väganlagens användning och budgetering beakta bestämmelserna i väglagstiftningen med hänsynstagande till kommunerna och enskilda sakägare.

Skogshushållningen.

Utskottet har till sitt förfogande haft den av revisorerna uppgjorda sammanställningen över detaljgranskningen av skogsskiftena. Där nämnda avvikelser är inte av sådan art att de skulle föranleda särskilda anmärkningar från utskottet.

Ifråga om skogshushållningen inom enskilda medel såsom helhet och möjligheter att förbättra det ekonomiska utfallet av virkeshanteringen har utskottet intet ytterligare att anföra utöver vad som framhållits i samband med handläggningen av enskilda medels budget för 1980 och 1981.

Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå
att Landstinget måtte bevilja landskapsstyrelsen ansvarsfrihet för finansåret 1979.

Mariehamn den 12 januari 1981.

På finansutskottets vägnar:

Roger Jansson
viceordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: viceordföranden Roger Jansson, ledamöterna Elmer Jansson, Rodmar Söderlund, Torvald Söderlund samt ersättaren Nils Jansson.